

Darren Geist, Princeton University

Prazne obljube Amnesty International: Dekriminalizacija, ženske v prostituciji in trgovanje z ljudmi z namenom spolnega izkoriščanja

Prispevek podrobno analizira argumente Amnesty International ter prikaže, da ideja popolne dekriminalizacije prostitucije oziroma »spolnega dela«, kot jo zagovarja Amnesty International, škoduje tistim, za katere trdi, da naj bi jim koristila. Iz prispevka izhaja, da popolna dekriminalizacija prostitucije prinaša več trgovanja z ljudmi z namenom spolnega izkoriščanja, ženske v prostituciji oziroma »spolne delavke« so bolj ranljive za nasilje ter zmanjša dostop do zdravstva, zaščite ter drugih storitev. Ženske v prostitucijo večinoma vstopajo v zelo zgodnjih letih, pogosto pa so tudi doživljale spolne in fizične zlorabe, prihajajo iz marginaliziranih okolij, motivirane pa so predvsem s čustvenim in ekonomskim obupom. V tem kontekstu ženske »pristanejo« v to, da se prodajajo v ekstremno rizični in nevarni industriji. Ampak namesto pomoči žrtvam bi predlog Amnesty najbolj koristil povzročiteljem – večinoma moškim uporabnikom ter zvodnikom. Do svojega zaključka pridejo na način, da vztrajno narobe interpretirajo dokaze ter problematične zakonodajne in praktične posledice svoje politike. Zavračajo desetletja znanstvenih raziskav na osnovi le nekaj virov – v enem primeru starejšem od pol stoletja – in občasno narobe interpretira poročila, na katera se naslanjajo pri svojih interpretacijah. Posvetovali so se s tistimi, ki zelo verjetno podpirajo njihove ideje, torej s »spolnimi delavci«, ne pa z žrtvami spolnega izkoriščanja, odraslimi, ki so zapustili prostitucijo ter otroki, žrtvami spolnega izkoriščanja z namenom zaslužka, ki so najbolj oškodovani v »spolni industriji«.

Najbolj problematično je dojemanje »spolnega dela« kot običajnega dela, kar prikažejo ti štirje primeri: V večini storitvenih dejavnosti ponudniki ne smejo diskriminirati na podlagi rase, spola, vere ali spolne usmerjenosti – v primeru prostitucije torej osebe, ki izvajajo spolne storitve, ne bi imele možnosti izbire »klientov«. Nadalje, v večini sistemov socialne podpore morajo prejemniki dokazati, da so sprejeli ponujeno delo in so aktivni iskalci zaposlitve. Lahko bi torej prišlo do situacije, ko bi bile ženske prisiljene sprejemati delo v prostituciji, da bi tako dokazovale status aktivnih iskalk zaposlitve. Naslednja dilema je, da je v primeru neplačila storitev v storitvenem sektorju to obravnavano kot blažje kaznivo dejanje – torej bi bilo tudi posilstvo osebe v prostituciji lahko dojeta zgolj kot neplačilo za izvedeno storitev. In nadalje, ker niso predvidene posebne regulacije sistema prostitucije, to lahko odpre vrata za legalizacijo nasilja in škodljivih spolnih praks za ženske v prostituciji – številne raziskave namreč kažejo, da je povpraševanja po nasilnih spolnih odnosih veliko.

Mit o konsenzu

Prostitucija ni enako kot trgovanje z ljudmi z namenom spolnega izkoriščanja, vendar gre vseeno za nepravilno obliko izkoriščanja. Veliko je situacij, ko ljudje »pristanejo« v zlorabe, in naloga držav je, da določene »privolitve« v zlorabe preprečijo, saj gre za škodljive aktivnosti (na primer pitje in vožnja, zloraba drog ipd.). Ljudje bi lahko, zaradi revščine, na primer pristali tudi v prodajo organov, za kar recimo že obstaja črni trg v številnih državah. Veliko obupanih žensk pa že danes pristaja v prostitucijo, tudi v nasilne spolne prakse, saj ne čutijo, da imajo izbiro.

Skoraj vse študije nakazujejo, da je prostitucija izjemno nasilna in nevarna. V eni od raziskav med 854 ženskami v prostituciji v 9 državah so ugotovili, da jih je bilo kar 63 % posiljenih s strani strank ali zvodnikov, 71 % pa jih je doživelo fizično nasilje.

Kot posledica pogostega spolnega in fizičnega nasilja osebe doživljajo posttravmatsko stresno motnjo in disociacijo. V raziskavi, ki je trajala 30 let, so v ZDA analizirali življenje 2000 žensk v prostituciji in ugotovili, da so najpogostejši vzroki smrti umori, samomori, problemi z zasvojenostjo z drogami ali alkoholom, HIV. Smrtnost žensk v prostituciji je bila 200-krat višja kot smrtnost med drugo populacijo. 65 % jih je resno poskusilo storiti samomor, 38 % več kot enkrat.

Ravno tako ne drži, da so določene oblike prostitucije varnejše od drugih, na primer delo v bordelih ali »erotičnih masažnih salonih«; v raziskavi iz San Francisca se je izkazalo, da je 62 % zaposlenih v erotičnih masažnih salonih doživelo fizično nasilje, v Novi Zelandiji pa nekateri bordeli prepovedujejo blazine v sobah, da bi preprečili, da bi stranke z njimi zadušile ženske v prostituciji. Nekaterne ženske so povedale tudi, da se v bordelih počutijo celo manj varno, saj imajo občutek izolacije, hkrati pa je strankam zagotovljena večja anonimnost, kar lahko pomeni tudi, da imajo manj zadržkov.

Ravno zaradi nasilja, doživljanja posilstev ter različnih nivojev ranljivosti želi velika večina žensk iz prostitucije izstopiti (po Farleyevi raziskavi celo 89 %).

Okoliščine vstopa v prostitucijo

Vemo, da je večina žensk v prostituciji iz okolij z manj možnostmi. Velik odstotek žensk v prostituciji je živelo v rejniških družinah, mladinskih domovih, so doživele brezdomstvo. Za veliko žensk v prostituciji je bilo prva izkušnja spolnosti posilstvo oziroma spolne zlorabe. V raziskavi med 130 ženskami v prostituciji se je izkazalo, da jih je 57 % doživelo spolno zlorabo v otroštvu, 32 % jih je povedalo, da je bilo posilstvo njihova prva spolna izkušnja, 26 % pa jih je doživelo spolno zlorabo s strani sorodnika. Druge raziskave pa so ugotovile, da je kar 98 % oseb, ki so prenehale s prostitucijo, povedalo, da so bile čustveno zlorabljene v otroštvu, 90 % jih je doživljalo fizično nasilje, 60 % jih je doživelo spolno zlorabo.

Drug razlog za »izbiro« prostitucije pa je ekstremna revščina oziroma zasvojenost z drogami.

Vse te raziskave kažejo, da ne moremo trditi, da so čisto vse osebe doživele travmatično izkušnjo ali več njih (nasilje, zlorabe, huda revščina, zasvojenosti) pred pričetkom prostituiranja, vendar pa je oseb s tovrstnimi izkušnjami med osebami v prostituciji velika večina.

Problematično je tudi dejstvo, da je povprečna starost vstopa v prostitucijo v najstniških letih. Mednarodna raziskava, izvedena v 9 državah, je odkrila, da je kar 47 % oseb v prostitucijo vstopilo pred polnoletnostjo.

»Dekleta naprodaj«

Popolna dekriminalizacija¹ odpira vrata nadaljnjim zlorabam in izkoriščanju ter zmanjšuje dostop do zaščite in zdravstvene oskrbe. Večje povpraševanje povzroča več trgovanja z ljudmi, da ponudba zadosti povpraševanju, predvsem iz revnejših držav, kot so na primer države vzhodne Evrope. V Novi Zelandiji, ki je uvedla model popolne dekriminalizacije, ženske v bordelih poročajo, da stranke zahtevajo več za še

¹ (nekaznovanje zvodnikov, strank, lastnikov bordelov ter nič regulacije)

nižjo ceno; državi pa ni v interesu, da bi skrbela za programe izhoda za tiste, ki ne želijo ostati v prostituciji. V Nemčiji, ki ima sistem legalizacije, ženske poročajo o tem, da delajo tudi po 18 ur na dan in živijo v sobah, kjer delajo. V Novi Zelandiji policija ugotavlja tudi, da je posledica popolne dekriminilacije tudi to, da ima policija manj stika z osebami v prostituciji, hkrati pa je tudi manj sistematičnega zbiranja obvestil o možnih zlorabah, zaradi česar je odkrivanje tovrstnih kaznivih dejanj oteženo. Ena tretjina žensk, ki delajo v bordelih, pa je poročala, da so morale imeti v preteklem letu spolne odnose s strankami, s katerimi tega niso želele.

Po raziskavah se niti v Nemčiji, niti v Novi Zelandiji, dostop do zdravstvenih storitev za osebe v prostituciji ni izboljšal.

Zaključek

Obstaja mit, da je prostitucija »zločin brez žrtev«. Ampak ni. Ženske v prostituciji so žrtve komercialne spolne zlorabe, v prostituciji pa so večinoma zaradi zgodovine zlorab, izkoriščanja in revščine. Med njimi so tudi žrtve trgovanja z ljudmi in otroci. Ideja popolne dekriminilacije pa ne škodi le osebami v prostituciji, pač pa tudi širši družbi, saj spodbuja kulturo posilstev, v kateri je sprejemljivo, da se z ljudmi, posebej ženskami, dela, kot da so predmeti, ki so naprodaj za uporabo in zlorabo. Moške uči, da spolnost ni edinstvena in posebna, ter da s posilstvom ni nič posebej narobe.

Dekriminalizacija le zmanjšuje stigo ter tveganja, povezana z nakupom in organizacijo prostitucije, ter s tem zmanjšuje stigo uporabe nekoga drugega brez skrbi za njegovo splošno počutje.

Zakoni, ki se dotikajo prostitucije, v resnici potrebujejo spremembo. Vendar pa morajo biti te reforme usmerjene k ponujanju alternativ, zaščite pred zvodniki, strankami, služiti morajo temu, da izobražujejo ljudi o nasilju, poniževanju, ki se dogajata osebami v prostituciji.

Geist, Darren (2016) "Amnesty International's Empty Promises: Decriminalization, Prostituted Women, and Sex Trafficking," *Dignity: A Journal on Sexual Exploitation and Violence*: Vol. 1: Iss. 1, Article 6. <https://digitalcommons.uri.edu/dignity/vol1/iss1/6/>